

JÄRNGÄNGET I GÅRDSJÖ

OCH DE NÄMASTE SMALSPÅRIGA GRANNARNA
PÅ 1910- OCH 20- TALET

DE GJORDE DET

Alf Gunnarson
MMXXI

INNEHÅLL

FÖRORD

STATION: TORVED

VGJ LOK OCH VAGNAR

STATION: FAGERLID

STATION: HOVA

STATION: GÅRDSJÖ

PIONJÄRERNA I GÅRDSJÖ: STATIONSMÄSTARE
OCH STATIONSINSPEKTOR

STATIONSSKRIVARE – KONTORSBITRÄDE –
OMLASTNINGSFÖRMAN - STATIONSKARLAR

STATIONSKARLAR – KONTORSBITRÄDEN –
OMLASTARE – STATIONSFÖRMAN – PIGA

STATIONSKARLAR – FÖRMAN

TIDIG MORGON I MAJ

STATIONSKARLSFÖRMAN – OMLASTARE

OMLASTARE – KAFÉIDKERSKA – HOTELL

NÅGRA ANDRA TITIALISTER I GÅRDSJÖ

STATIONSKARLSFÖRMAN – STATIONSKARL –
OMLASTARE – VAGNREPARATÖR – BROMSARE

BANVAKTER NÄRA GÅRDSJÖ

FÖRORD

Redan 1862 började det gå tåg genom Hova sockens nordöstra hörn, men det skulle dröja nästan femtio år innan man fick en riktig järnvägsstation, där tågen stannade och folk kunde kliva på och av. Faktum är att man fick tre stationer i socknen, när Fagerlid och Hova blev stationer på Västergötland- Göteborgs Järnvägar (VGJ) och Gårdsjö blev en föreningsstation mellan SJ och VGJ. Man hade faktiskt haft tåguppehåll tidigare i Gårdsjö men då i mycket begränsad omfattning (som hållplats för vissa personförande tåg).

Det var inte självklart att VGJ skulle länkas ihop med Västra Stambanan just i Gårdsjö. Under 1900- talets första år fanns det flera alternativ, bland andra en järnväg mellan Töreboda och Gullspång, som en del i Trafikaktiebolaget Grängesberg- Oxelösunds Järnvägars (TGOJ) nät. Det projektet blev aldrig av. Det blev i stället en linje mellan Gullspång och Torved. VGJ köpte den banan 1915 och från den tiden och några decennier framåt låg VGJ: s smalspåriga linjer som ett spindelnät över hela Skaraborg, där just staden och järnvägsstationen Skara var centrum i det nät, vars huvudlinje var Göteborg- Vara- Skara- Mariestad- Gårdsjö.

Här mellan sjöarna Narven och Vallsjön länkades VGJ ihop med SJ. Stationen kallades Gårdsjö.
(Häradsekonomisk karta från omkr. 1880).

I den här sammanställningen ska jag fokusera på människorna - pionjärerna vid järnvägen – vilka de var, var de kom ifrån och vart de tog vägen. Nästan alla var utsocknes. Några stannade förmodligen kvar och levde resten av sina liv på sin nya hemort. Vi får se.

Jag börjar den här resan på Torveds station och fortsätter till Fagerlid, Hova och Gårdsjö. Med smalspårig rälsbuss (på 1950- talet) tog resan Gårdsjö- Hova tolv minuter. Återresan tog en kvart, eftersom det var uppförsbacke. ☺ Jag vet, för jag åkte där många gånger, i regel dock utan att stiga av och på i Hova.

Gränsdragning: Personerna i dessa sammanställningar bodde alla i stationsområdet. En stationskarl bosatt i t. ex. Boterud, Motorp och andra ställen kommer således inte med. Beträffande kolumnen "Kvar 1926". Årtalet är anpassat till Församlingsbokens upplägg.

Jag skrev en berättelse om järnvägssamhället Gårdsjö år 2015 (reviderad 2018). Den finns i www.mossebladet.se eller på denna direktadress: <http://mossebladet.se/fr%20o%20to%20cccc.pdf>.

TORVED

Jag tar mig friheten att börja i Torved, som nämndes redan i förordet. På kartan ser vi järnvägslinjen Torved- Gullspång som införlivades med VGJ år 1915, efter att ha varit ett konsortiums ägodel några år. I Gullspång kunde man byta till ett TGOJ- tåg och färdas ända ner till Oxelösund eller till Grängesberg, om man så ville. Och inte bara det: man kunde skicka paket från Lyrestad till Karlskoga (som exempel).

Torved fick så småningom ett stationshus som inte var olikt det i Hova men i början hade man ett litet fint hus, ungefär hälften så högt som den semafor, med vilken man gav lokförarna visuella signaler.

Den som ritat in VGJ på den här kartan har fått till det, som att VGJ var minst bredspårigt, medan Västra Stambanan är smalspårig.

T v: Torveds förste stationsinspektör - Gustaf Ludvig Larsson Löwieng. Han flyttade senare till Nossebro.

PIONJÄRERNA I TORVED

Namn	Född	Ort/ Socken	Anlände	Avgick	Kommentar
Adolf Linus Friberg	1881	Öttum	1910	1917	Till Amnehärad
Hilda Maria	1882	Vist	1910	1917	
Gustaf Linus	1909	Åtvidaberg	1910	1917	
Sonja Maria	1911	Lyrestad	-	1917	

Stationsförman Adolf Linus Friberg (29) och hustrun Hilda Maria Gustafsson (28) kom till Torved från Åtvidaberg i februari 1910 och de flyttade till Amnehärad 1917. Stationsförman (stfm) Friberg var ensam anställd i Torved de första åren. Det är nog han som står i uniform där till höger på bilden här bredvid.

Torved växte som station och år 1918 kom den förste stationsinspektoren - Gustaf Ludvig Larsson Löwieng – och från den tiden fanns det även stationskarlar och banvakter, som hade SJ i Torved som arbetsgivare.

Anmärkning: I denna berättelse är det pionjärerna som får mest utrymme.

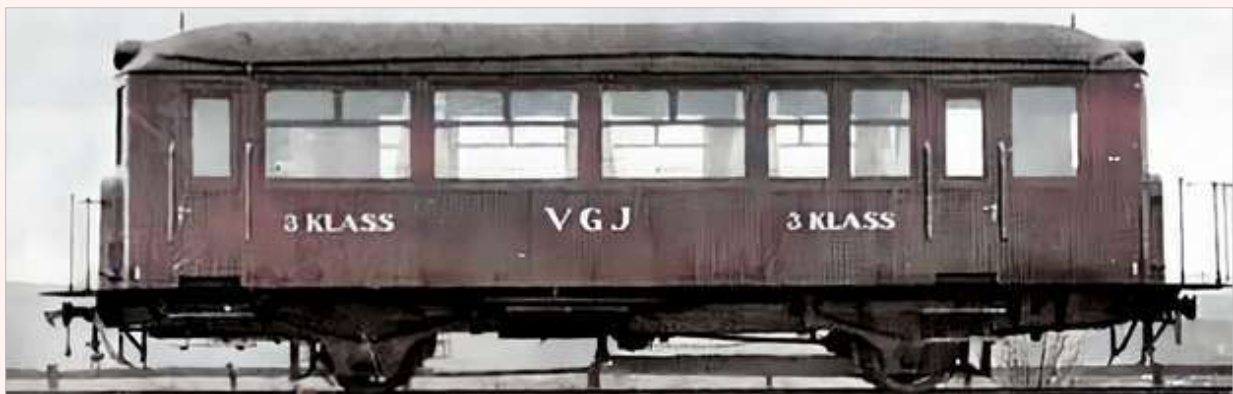
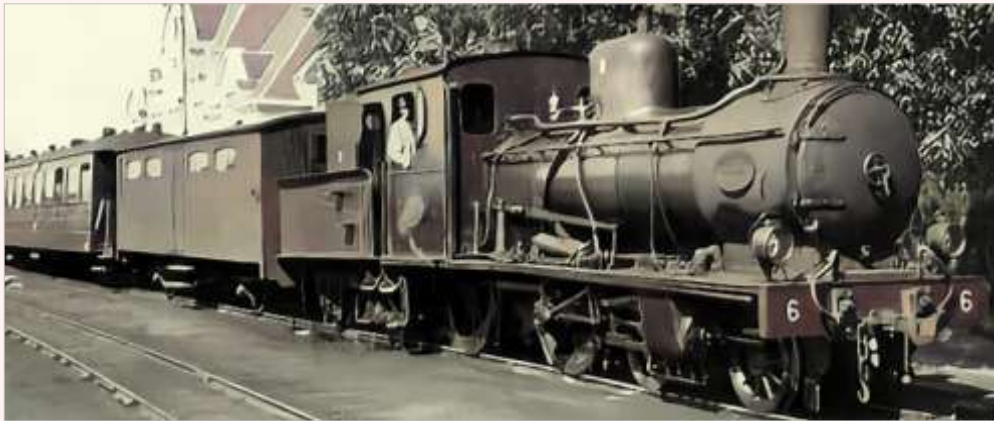

Gullspångs station, där TGOJ tog vid.

T v: En järnvägsfamilj poserar i Tjos (se kartan, sidan 5). T h: Ett gäng järnvägare i Mariestad (cirka 1930).

LOK OCH VAGNAR PÅ VGJ

Bara några exempel. Det fanns rullande materiel i massor av skepnader.

FAGERLID

Fagerlids station lite längre fram i tiden (se kartan, sidan 5).

Den 12 april 1910 kom trettiofemåriga ungarlen Johan Adolf Andersson Östman från Erska i Älvsborgs län till Fagerlid och blev stationsmästare. Han var pionjären och han stannade tre år och flyttade därefter till Leksberg. Johan Adolf var uppvuxen i Fåglums socken och hans efterträdare var också västgöte, född i Falköping.

PIONJÄRERNA II I FAGERLID

Namn	Född	Ort/ Socken	Anlände	Avgick	Kommentar
Frans Reinhold Ek	1870	Falköping	1913	1924	Till Forshem
Ida Josefina Strid	1871	Vättlösa	1913	1924	
Nils Oskar	1898	N. Kyrketorp	1913	1924	
Erik Gustaf	1902	Göteborg	1913	1924	
Bror W. Alexander	1905	Göteborg	1913	1924	

År 1924 flyttade familjen Friberg – Adolf Linus, Hilda Maria och deras två barn – in i stationshuset. De kom närmast från Amnehärads socken. Han var född västgöte och hon östgötska. Han var såklart stationsmästare nummer tre i Fagerlid.

Stationshusets ursprungliga utseende. Vilka mysiga miljöer man skapade.

HOVA

Här har Hova- besökaren – och för all del hemmafolket - kyrkan bakom sig, till vänster och prästgården till höger. Det smala torget är socknens hjärta. Fortsätter man rakt fram, kommer man till Älgårås och Töreboda. Med en nittio graders högersväng bär det av mot Fagerlid, Lyrestad, Mariestad. Ett par hundra meter längre fram är det en järnvägs korsning och därifrån är det bara ett stenkast till stationen. Jag skriver i presens, eftersom det är likadant i dag.

PIONJÄRERNA I HOVA: STATIONSINSPEKTOR

Namn	Född	Ort/ Socken	Anlände	Avgick	Kommentar
Karl Gustaf Petersson Palmer	1870	Dimbo	1912	1914	Till S. Skälvum
Sigrid Matilda Hoff ☺ *)	1876	Borås	1912	1914	"
Karl Linus Larsson Ryman	1875	Ryda	1914		Familjen kvar 1926
Selma Josefina Eriksson	1880	Vara	1914		
Valborg Sofia Katarina	1901	St. Mellby	1914		Älvsborgs län
Disa Dorotea	1902	"	1914		"
Viola Josefina Frideborg	1905	"	1914		"
Folke Karl Erik	1907	St. Lundby	1914		"
Tor Harald	1911	"	1914		"
Maj Gunhild Teresia	1916	Hova	1914		

*) ☺ Hoff i Hofva – sånt gillar man att se.

STATIONSINSPEKTORERNAS MEDARBETARE I HOVA

Hjalmar Johansson (född i Tråvad 1888) var kontorsbiträde i Hova åren 1910 – 1917. Han flyttade till Forshem. Karl Filippus Konstantin Nordlund (född 1892 i Falköping) var bokhållare på stationen från 1916 och fortfarande 1926.

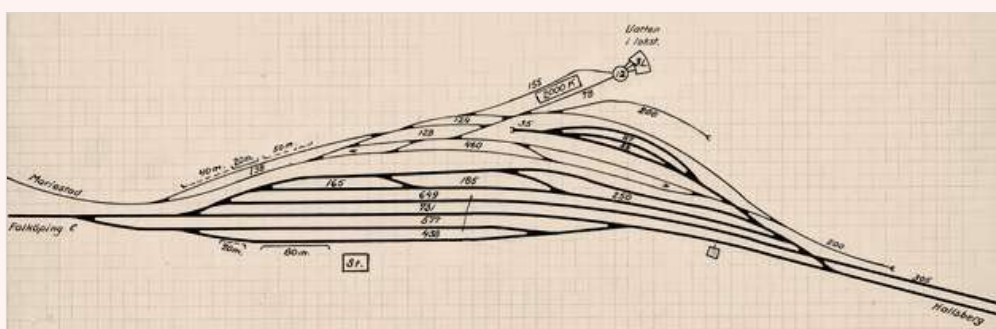
Georg Alrik Fritiof Waller (född 1896 i Hova tjänstgjorde på stationen åren 1917-1918.

Nästa Gårdsjö.

GÅRDSJÖ

En översiktlig beräkning: stationsområdet omfattade ungefär tio tunnland. Fast så mättes förstås inte bangårdar, inte ens i hektar. Men marken hade räckt till en hel liten bondgård, om den inte varit försedd med så mycket metaller, främst järn (stål). Ett stall ser vi i alla fall uppe i högra hörnet (för lok) och där fanns även en vändskiva och en s. k. vattenhäst. Det fanns sex normalspår (1435 mm) inne på stationen och tre smalspår (891 mm) och minst 20- 30 växlar. En ganska imponerande bangård.

Stationsinspektoren styrde och ställde i stationshuset, ute på bangården och i magasinerna. Han bodde med sin familj på övervåningen i stationshuset, så personalen slapp inte hans vakande ögon även på höga vederbörandes fritid.

Stationsinspektör och stationsmästare var samma befattning - bara det att den förre hade fler (och bredare) guldränder på sin uniform och de där ränderna skvallrade även om status och lön. Ju fler ränder, desto mer betalt och ju fler spår på stationen och ju flera kontorister och stationskarlar, desto mer i bossens plånbok. Den regeln gällde ju inte bara järnvägen. Det var så i alla företag och organisationer. SJ var ett statligt verk vid den tiden, med militäriskt renodlad organisation och en generaldirektör som högste chef.

PIONJÄRERNA I GÅRDSJÖ: STATIONSMÄSTARE OCH STATIONINSPEKTOR

Namn	Född	Ort/ Socken	Anlände	Avgick	Kommentar
Johan Vilhelm Holmlin	1858	Vilka Kleva	1908	1911	Till Kyrkefalla
Anna Odquist	1869	Gökhem	1908	1911	
Beata Maria	1900	Rogberga	1908	1911	Tvillingar
Nils Georg	1900	Rogberga	1908	1911	
Gustaf Robert Nitzén	1878	Skövde	1912	-	Kvar 1926
Stanislas Elisabet Tersmeden	1875	Göteborg	1912	-	"
Beth (Elisabet) Stanislas	1909	Karlsborg	1912		"
Anna Greta	1911	Karlsborg	1894		"
Tjänarinna/ pigor					
Valborg Eriksson	1892	Udenäs	1912 *)	1914	Till Udenäs
Astrid Maria Boberg	1894	Vänersborg	1913	1914	Till Trästena
Amanda Helga G. Torwall	1898	Sjogerstad	1914	1916	Till Skövde
Elsa Fredrika Ch. Jansson	1902	Mölltorp	1916	-	Kvar 1926

*) Valborg E. var med vid familjens flytt från Karlsborg till Gårdsjö 1912.

Jag hittade en bild: *Johan Vilhelm Holmlin, i mitten* står det i bild- texten. Fotot är taget 1918 i Tibro. Det låter rimligt, eftersom familjen flyttade från Gårdsjö till Kyrkefalla. Johan Vilhelm Holmlin blev stationsinspektör i Tibro efter de tre åren i Gårdsjö.

Johan Vilhelm Holmlin (civil) där i mitten.

Hustrun och de artonåriga tvillingarna torde vara med där i den stora familjegruppen.

NITZÉN / TERSMEDEN

Namn	Stanislas Elisabet Nitzén (född Tersmeden (nr 1940))	
Födelse	11 nov 1875 Göteborg, Sverige	
Giftmål	Gift med: Gustaf Robert Nitzén 15 aug 1908 Örebro, Örebro län, Sverige	
Död	26 aug 1909 Gustav Vasa, Stockholms stad, Sverige	

Namn	Gustaf Jacob Tersmeden (nr 1940)	
Födelse	9 feb 1834 Astra Ryttvinge, Eriala, Örebro län, Sverige	
Giftmål	Gift med: Elisabet Christina Stenroff 4 okt 1872 Köpenhamn, Danmark	
Död	29 okt 1893 Uppsala, Uppsala län, Sverige	

Namn	Elisabet Christina Tersmeden (nr 1940) (född Stenroff)	
Födelse	31 jan 1852 Köpenhamn, Danmark	
Giftmål	Gift med: Gustaf Jacob Tersmeden (nr 1940), Trafikdirektör 4 okt 1872 Köpenhamn, Danmark	
Död	13 jan 1913 Adolf Fredrik, Stockholms stad, Sverige	

G. R. Nitzén (med skägg) och tre till samt hustruns släktsköld.

Järngänget i Gårdsjö.

STATIONSSKRIVARE – KONTORSBITRÄDE –
OMLASTNINGSFÖRMAN - STATIONSKARLAR

Namn	Född	Ort/ Socken	Anlände	Avgick	Kommentar
Stationsskrivare					
Erik Jonas Svante Malm	1886	Stockholm	1914	1915	Till Falköping
Ingrid Elisabet Kärnekull	1889	Jönköping	1914	1915	"
Ingrid Gudrun	1915	Gårdsjö	-	1915	"
Kontorsbiträde					
Alexander A: son Lindblom	1882	Falköping	1916	1917	Till Falköping
Tea Henrika Sveningsson	1888	Sandhem	1916	1917	"
Karl Herbert Alexander	1914	Falköping	1916	1917	"
Omlastare, förman					
Gustaf Andersson	1885	Fägre	1918	-	Kvar 1926
Anna Ida Berta Beuthner	1876	Tyskland	1918	-	"
Piga					
Gerda Elisabet Andersson	1894	Sk. Åsaka	1914	1915	Till Skövde
Stationskarlar					
Karl Oskar Fager	1891	Kinne Vedum	1916		Kvar 1926 *)
Karl Axel Karlsson		Vireda	1917		Kvar 1926

*) Fager bodde hos handlare Karlsson

Stationskrivare Malm som student och stationsmiljön i Gårdsjö.

STATIONSKARLAR – KONTORSBITRÄDEN – OMLASTARE – STATIONSFÖRMAN - PIGA

Namn	Född	Ort/ Socken	Anlände	Avgick	Kommentar
Stationskarlar					
Per Adolf Matteus Nordin *)	1874	Lerbäck	1910	1912	Till Bodarne
Hulda Maria Lind	1878	Bodarne	1910	1912	"
Ingegerd Maria Elisabet	1900	Bodarne	1910	1912	"
Rut Hulda Erni	1910	Bodarne	1910	1912	"
Ernst Hugo Karlsson	1889	Hjälstad	1916	-	Kvar 1926
Karl Georg Eriksson	1885	Ullervad	1912	1915	Till Bankeryd
Maria Viktoria Göthberg	1881	Kyrkefalla	1912	1915	"
Lilly Maria	1914	Gårdsjö	-	1915	"
Karl Emil Johansson	1894	Bodarne	1915		Kvar 1926
Eva Augusta Johansson	1893	Bodarne	1916		"
Maj Evelina	1916	Gårdsjö	-		"
Josef Albin Olsson	1890	Södertälje	1912	1913	Till Falköping
Josef Larsson	1886	Bodarne	1911	1912	Till Ö. Fågelvik
Helfrid Olivia Larsson	1894	Bodarne	1911	1912	Till Rudskoga
Karl Vilhelm Rundqvist	1881	Härja	1912	-	Kvar 1926 (Kont. bitr)
Emma Vilhelmina Rundqvist	1874	Härja	1918	.	Hushållerska
Anna Josefina Rundqvist	1864	Härja	1918	1918	Till Finnerödja
Kontorsbiträde					
Axel Vilhelm Eugen Norén	1889	Falköping	1917	-	Kvar 1926
Elsa Susanna Andersson	1889	Edåsa	1917	-	"
Omlastare					
Frans Erland Löfgren	1893	Mo	1917	1917	En månad i Gdö
Stationsförman					
Herbert Törnbohm	1882	Stenstorp	1912		Kvar 1926
Anna Elisabet A.	1878	Stenstorp	1912		"
Irmgård Hilda Elisabet	1907	Bodarne	1912		Kvar 1926
Iris Hilma	1918	Gårdsjö	-		"

STATIONSKARLAR – FÖRMAN

Namn	Född	Ort/ Socken	Anlände	Avgick	Kommentar
Stationskarlar					
Otto Olof Lundin	1884	Björkäng	1907	1908	Till Motala (?)
Hilma Josefina Andersson	1883	Viby	1907	1908	"
Karl Erik Olof	1907	Gårdsjö	-	1908	"
Carl Verner Holm	1890	Falköping	1915	1917	Till Falköping
Johan Ragnar Albinsson	1888	Yllestad	1913	1916	Till Yllestad
Nils Oskar Stenholm	1880	Stenstorp	1910	1911	Till Älgårås
Karl Oskar Leonard Svensson	1886	Skövde	1910	1911	Till Stockholm
Johan August Moberg	1887	Götlunda	1911	1915	Zvillinge
Ester Augusta Eriksson	1888	Ullervad	1912	1915	"
Ester Linnea	1913	Gårdsjö	-	1915	"
Gunborg Anna Lisa	1914	Gårdsjö	-	1915	"
Vitalis Gustafsson	1880	Karlskoga	1910	1918	Till Finnerödja
Emma Kristina Sundström	1882	Hova	1910	1918	"
Sixten Vitalis	1906	Bodarne	1910	1918	"
Mårten Amalius Jakobsson	1887	Hallsberg	1910	1912	Till Yllestad
Stina Lovisa Fahlström	1888	Örebro	1911	1912	"
Alf Mårten	1911	Gårdsjö	-	1912	"
Ernst Teodor Haglund *)	1884	Björkäng	1912	1916	Till Degerfors
Gerda Maria Larsson	1882	Fredsberg	1912	1916	Heja Degerfors
Margit Teodora Maria	1911	Falköping	1912	1916	"
Oskar Hjalmar Lindén	1885	Liared	1908	1912	Till Bankeryd
Anna Maria Stenholm	1886	Jönköping	1909	1912	"
Hjalmar Karl Olof	1910	Gårdsjö	-	1912	"
Lilian Ingegerd Gustava	1913	Gårdsjö	-	1912	"
Kontorsbiträde					
Viktor Larsson	1883	Mo	1911	1915	Till Falköping

*) Bild på familjen finns på sidan 19

TIDIG MORGON I MAJ

En ny dag: tidigt i morse fotade jag soluppgången. När jag ser de bilderna tänker jag att sådär såg det nog ut i Gårdsjö, när man hade fått fyr i ångpannan och lokföraren lät loket puffa ut dagens första rök över stationen. Jag minns från barndomen hur mäktigt det var att se de stora sotsvarta vidundren på nära håll. Det var en vacker, nästan skrämmande syn. Jag drömde aldrig om att bli lokförare när jag var barn. Jag drömde inte om att bli stationsskrivare heller.

Nu tillbaka till kyrkböckerna. Jag bör förtydliga att den här berättelsen handlar om de järnvägsanställda som bodde i järnvägssamhället. En stationskarl boende i Håhult, till exempel, kommer inte med, eftersom jag inte kan kolla varenda ställe i närheten av Gårdsjö, för att utröna om där fanns någon person med uniformsmössa.

STATIONSKARLSFÖRMAN – OMLASTARE

Stationskarlsförman

Adolf Andersson	1858	St. Lundby	1908	1916	Till Finnerödja
Altea Maria Lundvall	1879	Björkäng	"	"	"
Ingrid Kristina Eleonora	1897	Björkäng	"	"	Till Borås
Anna Sofia	1898	Björkäng	"	"	Till Finnerödja
Gustaf Adolf	1900	Finnerödja	"	"	"
Elin Maria	1903	Finnerödja	"	"	"
Nils Gunnar	1903	Finnerödja	"	"	"
Ragnvald Karl Henrik	1911	Gårdsjö	"	"	"
Ernst Gösta	1916	Gårdsjö	"	"	"

Omlastare

Karl Lamberg	1871	Hjälstad	1910	1912	Till bostad i Håhult
Anna Vilhelmina Andersson	1877	Bellefors	"	"	"
Karl Gustaf	1909	Mo	"	"	"
Bror Erik	1911	Gårdsjö	-	"	"

OMLASTARE – KAFÉIDKERSKA – HOTELL

Omlastare

Gustaf A. Johansson Lindström	1878	Bäck	1910	1913	Till Hjalstad
Johanna Stål	1876	Hova	"	"	"
Gustaf Henrik	1903	Mo	"	"	"
Hanna Margareta	1905	Mo	"	"	"
Nils Åke	1907	Hjalstad	"	"	"
Anna Lisa	1910	Gårdsjö	-	"	"
Gustaf Lamberg (Förman)	1879	Hjalstad	1910	1917	Ovansjö
Elin Maria Nilsson	1881	Mo	1912	"	"

Kafédkerska

Charlotta Maria Jonsson *)	1873	Bygdeå	1910	1914	Till Kung Karl
----------------------------	------	--------	------	------	----------------

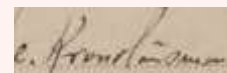
*) Änka. Född Ekström. Inte SJ- anställd – men nära stationen – liksom följande (hotellet).

Hotell

Anders Arvid T. Jakobsson	1871	Falköping	1910	1912	Till Falköping
Ulla Hilaria Rönne	1880	Örebro	"	"	"
Sven Arvid	1907	Flen	"	"	"
Osvald Torgny	1908	Flen	"	"	"

Bengt Andersson Nordlund	1861	Romelanda	1914	1916	Till Skara
Ida Josefina Andersson	1860	Lena	"	"	"
Paul Bengt Samuel	1890	Surteby	"	"	Till Björskog
*) Axel Filippus Konstantin	1892	Falköping	1915	"	Till Skara
Rakel Anna Elisabet	1899	Falköping	1914	"	"
Anders Erik Immanuel	1901	Falköping	"	"	"

*) Kul koppling till senare tid: Axel Filippus Konstantin Nordlunds yrke. Teveserien *Hedebyborna* spelades delvis in i Gårdsjö.

Lydia Kristina Svensson	1875	Älgarås	1916	-	Kvar 1926
Hulda Sofia Svensson	1862	Skövde	"	-	"

Följer två bilder från *Hedebyborna*, med en annan länsman, med flera, sittande i skuggan av det hotell, vars pionjärer listats här uppe.

NÅGRA ANDRA TIOALISTER I GÅRDSJÖ SAMHÄLLE

Putsaren Anders Gustaf Söderholm (född 1866 i Varnhem) och hustrun, Anna Maria Augustsson (född 1879 i Källeryd) samt deras fem barn.

Slaktaren Otto Herman Johansson (född 1876 i Hova) och makan Maria Andersson (född 1861 i Hova) samt deras son.

Skräddaren Karl Fredrik Lieber (född 1865 i Edåsa) och hustrun (även hon med tyskklingande efternamn) Alma Albertina Verden (född i Våmb fyra år före maken). De hade en son, född i Falköping och en dotter, född i Horn.

Handlaren Johan Karlsson (född i Finnerödja 1862) och hustrun Elin Elisabet Andersson (född i Stenstorp 1871) samt fyra halv vuxna barn.

Slaktare Gottfrid Karlsson (född i Halna 1886), med hustru Tekla Nolgren (född i Finnerödja 1881) och deras fyra barn.

Handlaren Johan Alfred Edström (född 1862 i Skagershult), med hustrun Sofia Karolina Lindholm (född 1863 i Köping).

Handlaren Lars Johan Gunnar Lavén (född 1886 i Mölltorp) och hustrun Ester Vilhelmina Vilsson (född i Borgunda 1892) samt en son som hette Johan efter pappa och Vilhelm efter mamma ☺ .

Skräddaren Oskar Manfred Molinder (född i Finnerödja 1875), med makan Maria Lovisa Andersson (född i Kristinehamn 1875) samt fem välklädda barn.

Smeden Lars Johan Johansson Dahlén (född 1873 i Dala), med makan Julia Regina Andersson (född 1875 i Stenstorp) samt deras fyra barn.

Skomakaren Albert Edenholm (född 1872 i Tegelman), med hustrun Matilda Larsson (född i Vingåker 1876) samt deras sex, med fotriktiga skor försedda, söner.

De här båda är udda i samhället. Jag får kolla lite närmare:

F. d. inspektionkonstapel Carl Vilhelm Lind med maka Matilda

STATIONSKARLSFÖRMAN – STATIONSKARL – OMLASTARE –
VAGNREPARATÖR – BROMSARE

Namn	Född	Ort/ Socken	Anlände	Avgick	Kommentar
Stationskarlsförman					
Mårten Mårtensson Melander	1873	Anundsjö	1916	-	Kvar 1926
Anna Sofia Andersson	1870	Gökhem	"	-	"
Dagny Sofia	1901	Över- Luleå	"	-	"
Stationskarl					
Josef Hilmer Nilsson	1804	Edåsa	1918		Kvar 1926
Omlastare					
Karl Edvin Karlsson	1893	Hova	1918	-	Kvar 1926
Anna Charlotta Johansson	1896	Lyrestad	1918	-	"
Karl Åke Lennart	1918	Gårdsjö	-	-	"
Vagnreparatör					
John Alexander Larsson	1881	Lugnås	1914	-	Kvar 1926
Anna Kristina Karlsson	1885	Härlunda	"	-	"
Margit Anna Sofia	1909	Fullösa	"	-	"
Bromsare					
Axel Emmanuel Olsson *)	1876	Skänninge	1911	-	Kvar 1926
Berta Eriksson *)	1870	Älgarås	"	-	"

*) De hade sex barn, födda i Älgarås, Mölltorp, Kyrkefalla och Gårdsjö (Boterud). Äldste sonen, Ivar Magnus Emanuel (född 1899), blev stationskarl i Gårdsjö. De övriga fem flyttade åt olika håll

Omlastaren Johan Aron Johansson (född i Huaby 1880), med hustrun Maria Olivia Fransén (född 1878 i Fullösa) – de kom till Gårdsjö år 1916 (från Töreboda) med åtta barn. När de lämnade Gårdsjö två år senare hade de nio barn. De flyttade alla till Kvänum (1918).

Dert är ju så att några (ganska många) järnvägsanatällda bodde utanför Gårdsjö samhälle. Jag ser, under en snabb bläddring i närområdet, att det fanns någon stationskarl, bromsare och omlastare i Boterud och Källarbroängen.

Gårdsjö hus 9A, före detta barnvaktstuga med okänt nummer. Bilden visar stationskarlen Ernst Haglund med hustru och två döttrar. Flickorna är födda 1911 och i november 1913 varför man kan fastställa fotoåret till 1915. Bild från Marjestad & Töreboda bildarkiv. Foto: Erik Rud.

Familjen Haglund bodde i Källarbroängens banvaktstuga (Jämför sidan 15).

Den här bilden (och de på nästa sida) är från banvakt.se – en outtömlig informationskälla. Den vidhängande bildtexten är inte riktigt rätt, Familjen flyttade till Falköping 1912, så flickan till vänster tillhör inte familjen.

BANVAKTER NÄRA GÅRDSJÖ

Finnerödja sockens västligaste banvakt fanns i Västra Lövåsen, bara ett kort stycke öster om Gårdsjö stations yttersta växel (mot Finnerödja). Jag är inte insatt i SJ Banavdelnings organisation, så jag nöjer mig med följande kortfattade noteringar:

På VGJ fanns närmaste banvakt i Nockerud.

På Västra Stambanan – strax bortanför Gårdsjö stations yttersta växel västerut – hade banvakten i Källarbroängen (Gårdsjö) sitt viste. Där hade det stått en banvaktsstuga ända sedan det tidiga 1860-talet (från det att Västra Stambanan togs i bruk).

En märklig husflyttning ägde nyligen rum i Gårdsjö, då järnvägsstationens äldsta byggnad, banvaktsstugan på stationsområdets södra del, med bil flyttades halvannan kilometer till Boterud. Arbetschefen A. Borgå har köpt den för att sätta upp den i sitt ursprungliga skick. Stugan var nämligen hans barndomshem. I den hade hans fader, banvakten Bengtsson växt upp. I stugan var också hans farfar född. Och även hans farfars far hade stugan sig tilldelad som tjänstebostad. Efter vederbörlig restaurering skall den nu bli sovstuga åt den nye ägaren.

Banvaktsstugan torde ha uppförts 1862. Innan Gårdsjö blev station fungerade stugan såsom stationshus. Trafiken mellan Göteborg –Töreboda öppnades 1860 och två år senare var linjen Töreboda–Stockholms södra klar. Farfadern till stugans nuvarande ägare arbetade först som rallare, blev senare banvakt men inflyttade icke som första banvakt i stugan. Först bodde där en banvakt Lundgren, som slutade som konduktör i Falköping. Nuvarande ägares farfar, som bebodde stugan, avled 1882. Tio år senare började banvakt Johan Bengtsson, nuvarande ägarens fader, på järnvägen och blev ordinarie banvakt 1891.

T v: nostalg. T h: Banvakten Herman Lundin i Nockerud.

Banvaktsstuga i Älgårås.

Ambitionen är att skriva en uppföljare, där 1930-talets järngång ska vara i fokus. Där kan jag även ha ett *uppsamlingsheat* för sånt som missats här. Med tanke på mängden fakta kan inte allt vara rätt. Med den brasklappen avslutas den här sammanställningen.

Mariestad 2021-05-13 / Alf